

La “Memòria” del farmacèutic Narcís Garrigolas (1848)

Josep M. CALBET I CAMARASA

Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

Resum

Es dona a conèixer la *Memòria* del farmacèutic de Castelló d'Empúries, Narcís Garrigolas i Suro, presentada a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona l'any 1848.

Paraules Clau

Hidrolits, Narcís Garrigolas, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, Història de la Farmàcia.

Abstract

The *Memòria* of Narcís Garrigola i Suro, pharmacist of Castelló d'Empúries, presented at the Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona in 1848, is reported.

Key Words

Hydrolyte, Narcís Garrigolas, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, History of Pharmacy.

Quan el 1842 Barcelona recupera la Universitat hi hagué un esclat d'iniciatives per a estimular i redreçar la docència universitària. En aquesta il·lusionada empresa hi van participar activament tant el professorat del claustre com els alumnes. N'és un bon exemple la creació l'any 1845 de l'Acadèmia d'Estudiants de Medicina¹. En aquesta acadèmia

---

1 CALBET, J.M.; AUSÍN, J. L. *L'Acadèmia d'Estudiants de Medicina (Barcelona 1845-1850)*. Barcelona: Seminari Pere Mata, 2006

es feien sessions setmanals presidides per un catedràtic, i on un alumne dels dos últims cursos de la llicenciatura desenvolupava un tema d'interès general, que era seguit dels comentaris dels assistents. Finalment el catedràtic que presidia la sessió en feia un resum. D'aquesta manera es pretenia estimular l'interès per la investigació i la divulgació dels coneixements imperants en els centres mèdics europeus.

També a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, per obtenir el títol de llicenciat, l'alumne havia de presentar la síntesi actualitzada d'un tema determinat. El claustre oferia a l'alumne una terna de temes, de la qual n'havia d'escollir un. Es tractava de resumir en una memòria les idees i el coneixement que sobre el tema es disposava en aquell moment. Ara i aquí presentem la memòria del farmacèutic Narcís Garrigolas.

Narcís Garrigolas i Suro nasqué a Castelló d'Empúries c. el 1826. Entre els anys 1839 i 1842 feu els estudis secundaris al Col·legi d'Humanitats, de Figueres, que dirigia Julián González de Soto. Aquests estudis comprenien física experimental, matemàtiques, lògica i filosofia. El 1842 obtingué el títol de Batxiller en Filosofia al Col·legi de Sant Victorià, de Barcelona, on va iniciar la llicenciatura de Farmàcia. El 1846 era batxiller en Farmàcia, i obtingué el títol de llicenciat el 9 de juliol de 1848. Havia fet les pràctiques de Farmàcia amb Joaquim Balcells Pascual (1846-1847) de Barcelona, i posteriorment amb el farmacèutic de Castelló d'Empúries Josep Surià i Cortada (del juny de 1847 fins el maig de 1848). S'establí al seu poble nadiu².

La **Memòria** és manuscrita i ocupa vint-i-un folis. El seu títol és *Qué reglas se han de observar generalmente en la preparación de los hidrólitos*³.

Comença dient que els hidròlits són uns medicaments líquids que tenen l'aigua com a excipient, i que contenen substàncies que s'han volatilitzat en la destil·lació.

Distingeix els hidròlits aromàtics de les plantes odoríferes, dels hidròlits no aromàtics. Considera indigne que un farmacèutic pretengui

---

2 JORDI, Ramon. *Colectanea...* Barcelona: Fundació Uriach, 2003, pàg. 592.

3 Es pot consultar a l'Arxiu General Històric de la Universitat de Barcelona, on consta en l'expedient de Narcís Garrigolas.

substituir les aigües destil·lades amb barreges d'olis volàtils. Afirma que l'aigua destil·lada de l'enciam és calmant, i que la de flor de til·ler és vaporífera.

Alguns vegetals tenen més olor quan són tendres, però n'hi ha d'altres com el serpoll, orenga, celiandre, valeriana, que són més odorífers quan són secs.

La preparació dels hidròlits es fa en els alambins, i explica les seves classes i diferències, així com les tres peces fonamentals. Finalment considera preferible l'alambí dissenyat pel *catedràtic de l'assignatura del quart curs d'aquesta Facultat*⁴, i en fa una descripció detallada.

Seguidament s'ocupa dels condensadors tot esmentant els de Norberg, Weigwl, Schoder, Gadda, i Liebig dels quals també en fa una lleugera referència individualitzada.

Més endavant comenta les diferents classes de retortes i dels aparells destil·lators dels vapors, on torna a fer un elogi per al que havia estat ideat per Raimon Fors⁴.

Feta la descripció dels aparells, passa a donar-nos les regles que cal seguir per a preparar els hidròlits en general:

- 1.- Si les substàncies són seques cal procurar que l'aigua les penetri. Un cop disgregades i porgades, s'han de macerar entre tres i quatre dies (excepte les llavors d'anís i fonoll, ja que aquestes han de ser senceres).
- 2.- Les substàncies carnosos o parenquimatoses com la pela de la llimona o de taronja han de passar pel ratllador i submergir-les a l'aigua.
- 3.- Els vegetals tendres s'han de tallar i posar-los en maceració entre vuit i dotze hores.
- 4.- Hi ha qui recomana posar els vegetals tendres damunt l'aigua bullint, per deixar lliures els principis volàtils, però cal ser amatent en el temps.

---

4 Es tracta de Raimon Fors i Cornet, nascut a Barcelona el 7 de gener de 1791, i mort també a Barcelona el 28 de novembre de 1859. El 1817 era catedràtic de Física experimental al Col·legi de Sant Victorià. Fou separat de la càtedra el 1824. I el 1843 tornà a ingressar a la Facultat de Ciències Mèdiques. V. *El Noticiero Farmacéutico*, 1927, març.

- 5.- Cal observar que la quantitat d'aigua, com la dels productes, és variable. En aquest capítol posa nombrosos exemples pràctics.
- 6.- Tot i que la destil·lació al vapor segons s'ha dit és fàcil de poder-la aplicar a gairebé totes les substàncies és necessari considerar algunes normes:
- a/ L'aigua de la caldera ha d'ésser de bona qualitat i pura.
  - b/ Els vegetals han de ser comprimits en el cilindre.
  - c/ Les substàncies que es tornen polposes s'han de posar en el diafragma del cilindre.
  - d/ Les matèries fibroses seques cal macerar-les durant tres o quatre dies.
  - e/ Les llavors d'anís, fonoll i altres semblants s'han de macerar en aigua durant vint-i-quatre hores.
  - f/ Les ametlles amargues cal convertir-les en pols.
  - g/ Les plantes crucíferes cal piconar-les.

I signa la memòria amb data del 16 de juny de 1848.

***

Com a conclusió podríem dir que aquesta sèrie de memòries presenten una certa desigualtat. El seu nivell depenia de la preparació, els coneixements, la capacitat i l'interès que hi posava l'autor. Per no parlar de la categoria dels seus possibles assessors, així com de la destresa en el camp de la bibliografia. Tot i així considerem que és un material que ens permet endinsar-nos en un període històric de la Farmàcia catalana.